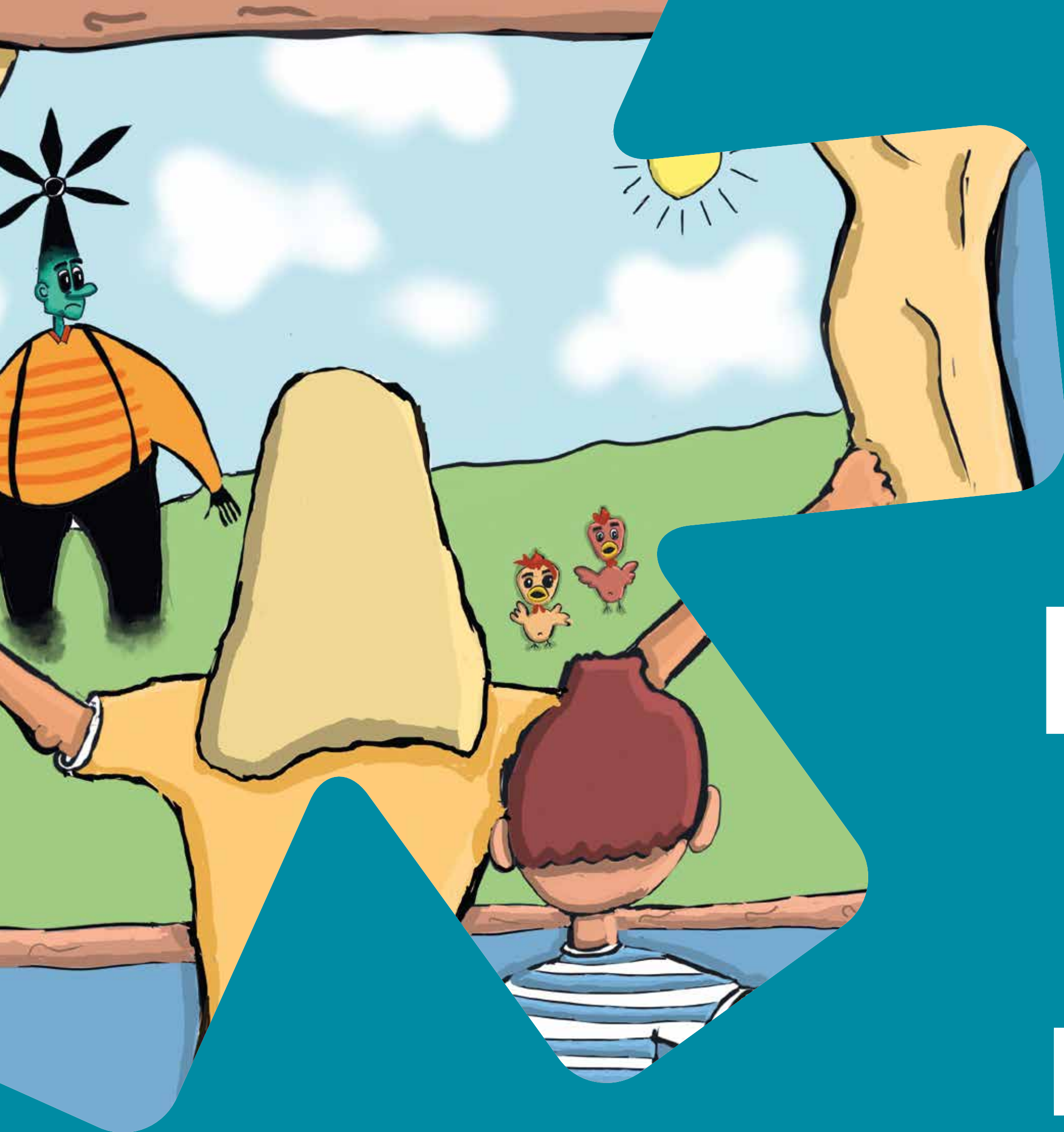

LEON

VLAAMS-
BRABANT

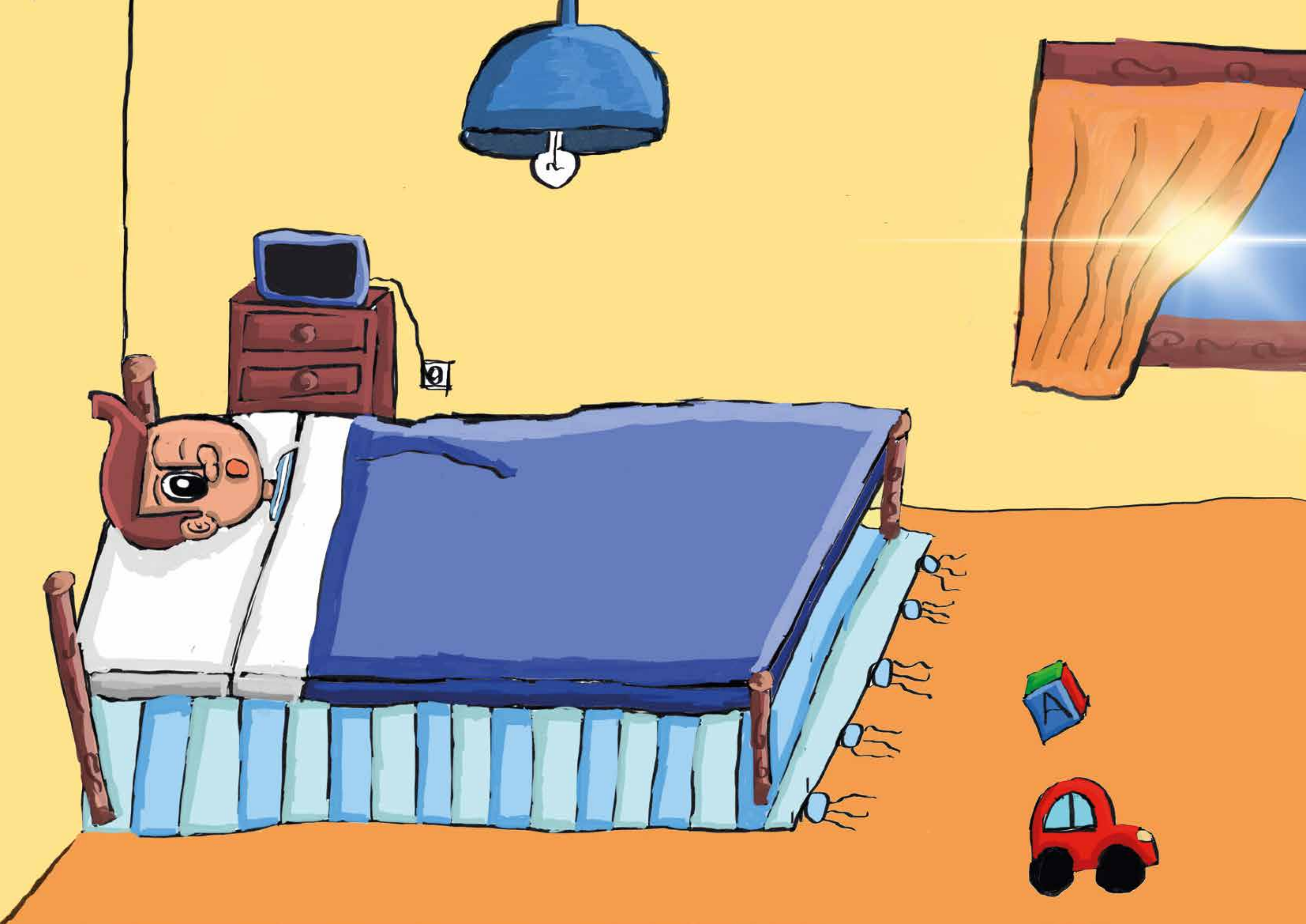

Leon schrikt wakker. 'Hé, het is licht in de slaapkamer! Zou mamsie vergeten zijn om de plafondlamp uit te doen?'

Leon kijkt met één slaperig oog naar de wekker op zijn nachtkastje. 'Raar, de oranje cijfertjes op mijn wekker zijn weg. Waar zouden die naartoe zijn?'

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Wie weet wat een wekker is?
Wat doet een wekker?
- › Wie heeft thuis een wekker(radio)?
Waar staat die dan?
- › Waarvoor dienen de (oranje) cijfers op een wekker?
- › Waar zijn ze in het verhaal naartoe?
Laat de kinderen hier gerust over fantaseren.

Leon stapt uit bed. Hij denkt nog altijd dat mamsie de plafondlamp vergat uit te doen. 'Misschien kan ik de lamp ook wel uit toveren, zoals mamsie anders bij het slapengaan altijd doet.'

Leon maakt zich groot en reikt naar de toverknop. Die zorgt ervoor dat de lamp aan en uit kan, weet hij. Als hij op zijn dikke teen staat en hij reikt met zijn wijsvinger steil omhoog, kan hij er nog nét bij. 'Niets! De lamp gaat niet aan of uit. Ik kan duidelijk niet toveren', denkt Leon een beetje teleurgesteld.

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Hoe komt het dat mamsie met de toverknop de lamp aan en uit kan toveren?
- › Hoe komt het dat de lamp brandt als je op de lichtknop drukt?

GOUDEN TIP

Elektriciteitsleidingen liggen (hopelijk) niet onbeschermd op het plafond en de muur, maar zijn er in weggewerkt. Dat maakt elektriciteit/stroom, zeker voor kleine kinderen, zeer abstract. Om het aanschouwelijker te maken kan je de werking van een (nacht)lamp met schakelaar demonstreren. Hierbij kan je met de leerlingen een gesprek hebben over de functie van lampen (= kunstlicht). Belangrijk ook is om de werking van een stopcontact op hun niveau toe te lichten. Vergeet hierbij zeker het veiligheidsaspect niet!

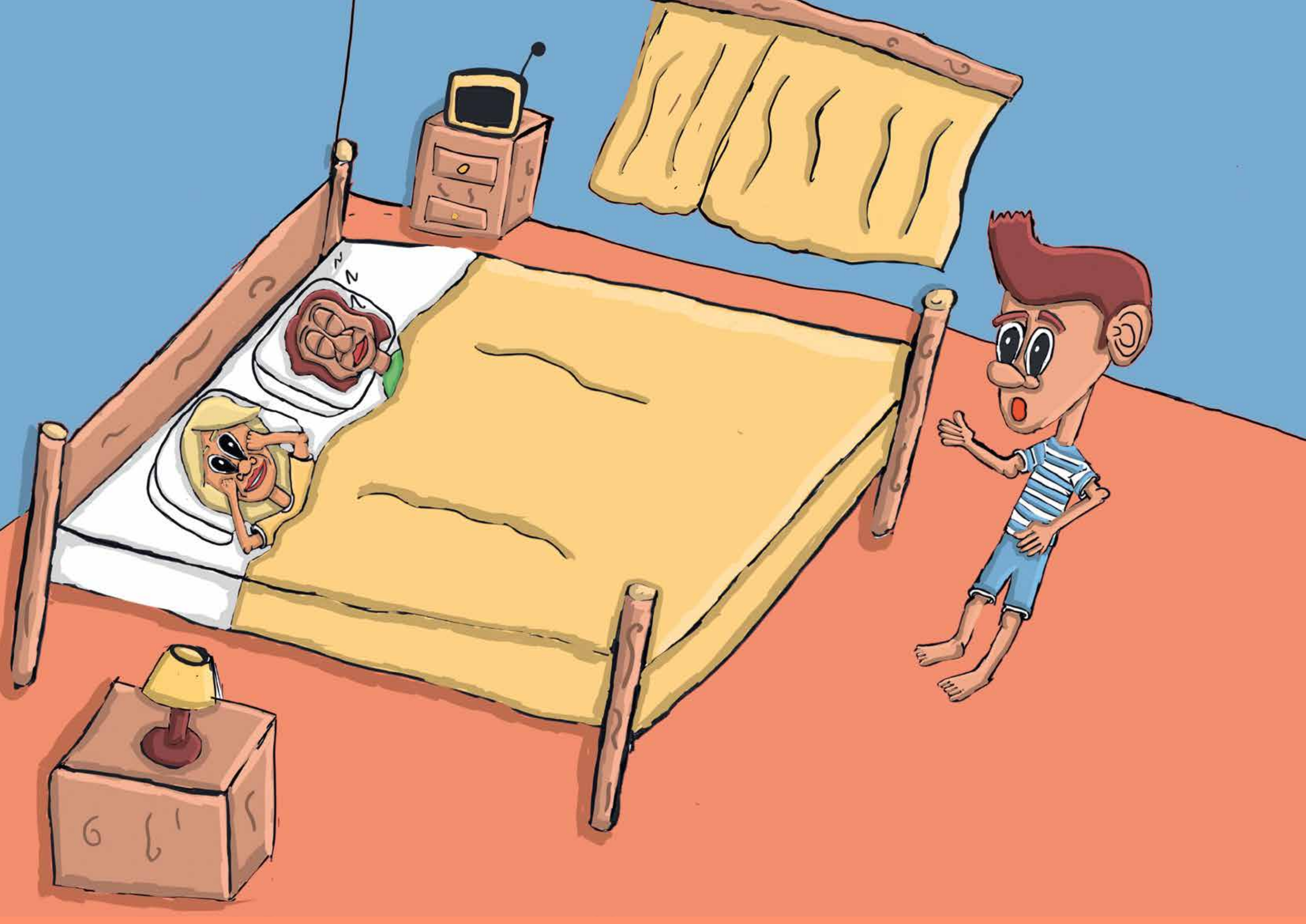
Dan maar naar mama en mamsie. Maar ook bij hen lijkt het of de lamp in de slaapkamer is blijven branden. Dit is niet goed, helemaal niet goed.

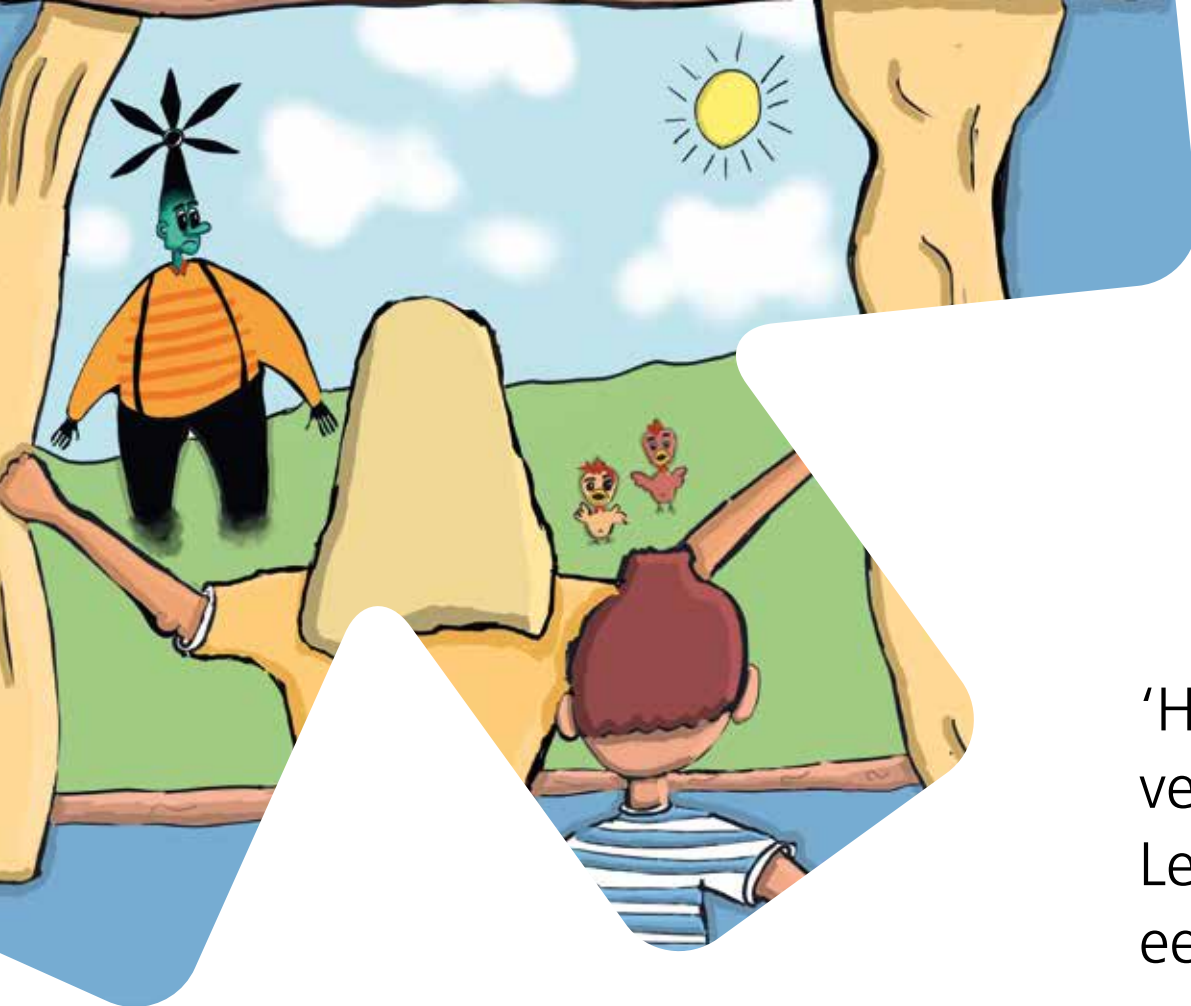
‘Mama! Mamsie! Wakker worden! Het licht doet raar. Het lijkt wel of alle lampen branden. En net zoals bij mij zijn de cijfertjes van jullie wekker verdwenen.’

Mama wrijft de slaap uit haar ogen, maar mamsie lijkt Leon niet te horen. Ze snurkt lustig verder.

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Hoe komt het dat het licht is in de slaapkamers van Leon, mama en mamsie, en de lampen niet branden? Wat zou er aan de hand zijn?
- › Wie weet wat snurken is? Wanneer snurk je?
Tijdens je slaap, als je met de mond open slaapt.
- › Snurk je zelf ook wel eens? Je mama of papa? Hoe klinkt dat?
Hier kan je de kinderen het snurken laten nabootsen.

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Wie is Reus Gommaar?

Zie ook het kaMOShibai-verhaal 'Reus Gommaar is boos'.

- › Wat doet een windmolen juist?

Leg hier op een eenvoudige manier (bv. met een tekening) de link tussen de wieken die wind vangen, de omzetting van deze energie naar elektriciteit, en de lamp die hierdoor brandt.

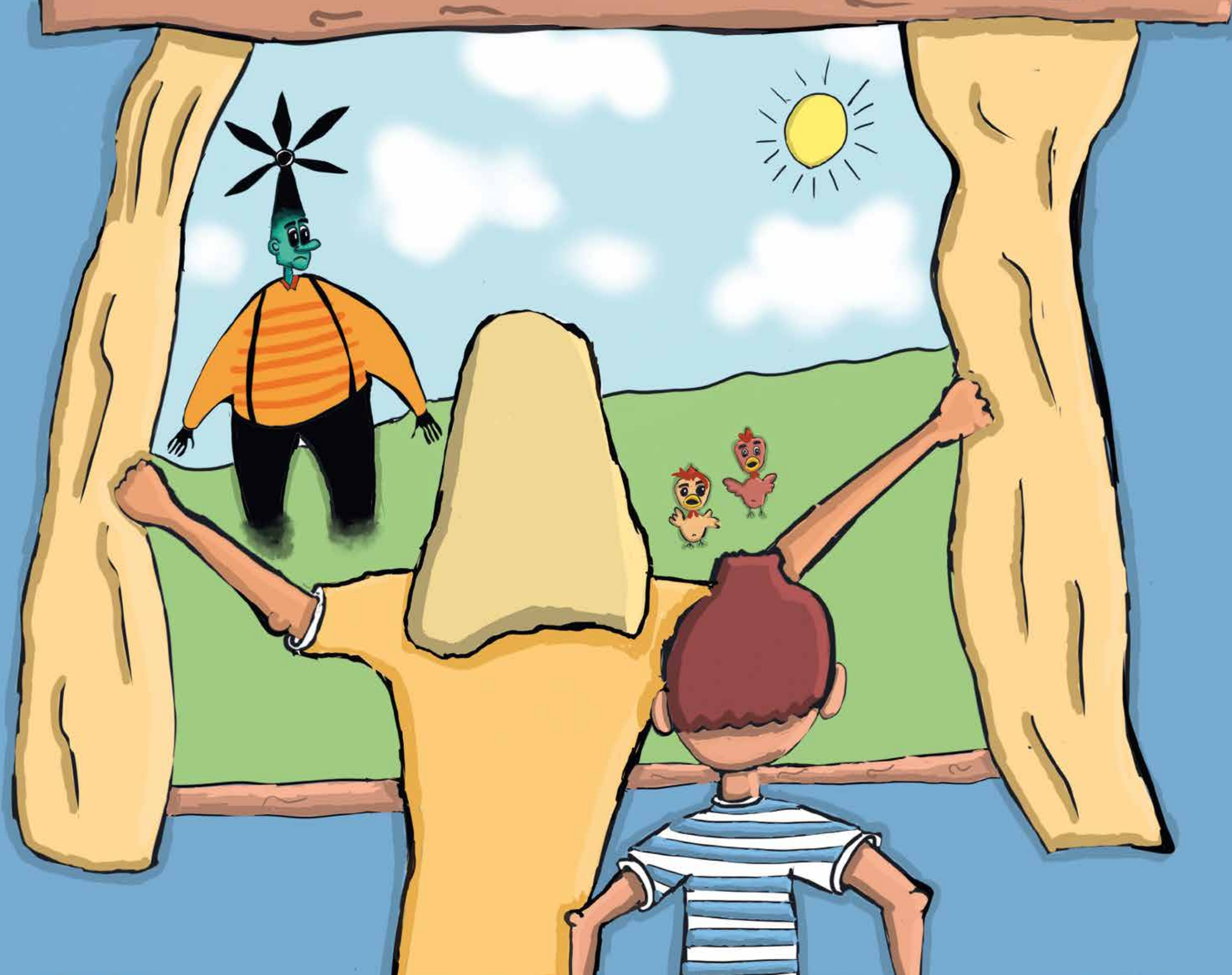
'Hé mamsie, wakker worden! Opstaan! We hebben ons verslapen! De elektriciteit is uitgevallen!', roept mama opeens. Leon begrijpt er niets van. 'Elektriciteit? Wat is dat nu weer voor een raar woord?', vraagt hij zich af. 'Kom eens kijken.', zegt mama, en ze doet de gordijnen van de slaapkamer open.

Laura, het zonnetje, straalt haar zonnestraaltjes naar binnen. 'Aha, vandaar dat het zo licht is', denkt Leon. Maar wat is dat met Reus Gommaar? Zijn wieken staan helemaal stil. Ze bewegen voor geen meter! 'En daardoor hebben we geen elektriciteit', legt mama uit en ze wijst naar Reus Gommaar.

GOUDEN TIP

Gebruik het verhaal om rond klankbewustzijn bij de kleuters te werken. 'Elektriciteit' is een zeer moeilijk uit te spreken (nieuw) woord voor hen, dat mits oefening kan worden aangeleerd.

Meer informatie over klankbewustzijn bij kleuters vind je op **www.klasse.be**

FACULTATIEF:

- › We speuren naar de elektriciteitsmeter in de school. Spannend! Waartoe dienen toch al die cijfertjes op de meter?

Daarna gaan we op zoek naar voorwerpen die geen elektriciteit nodig hebben (bv. (opwind)autootje, bal, tol, ...).

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Hoe komt het dat deze voorwerpen werken zonder elektriciteit?
Omzetting van menselijke (spier)kracht naar energie.
- › En wat met een zaklamp/tablet?
Principe van (oplaadbare) batterij (= opgeslagen elektriciteit).

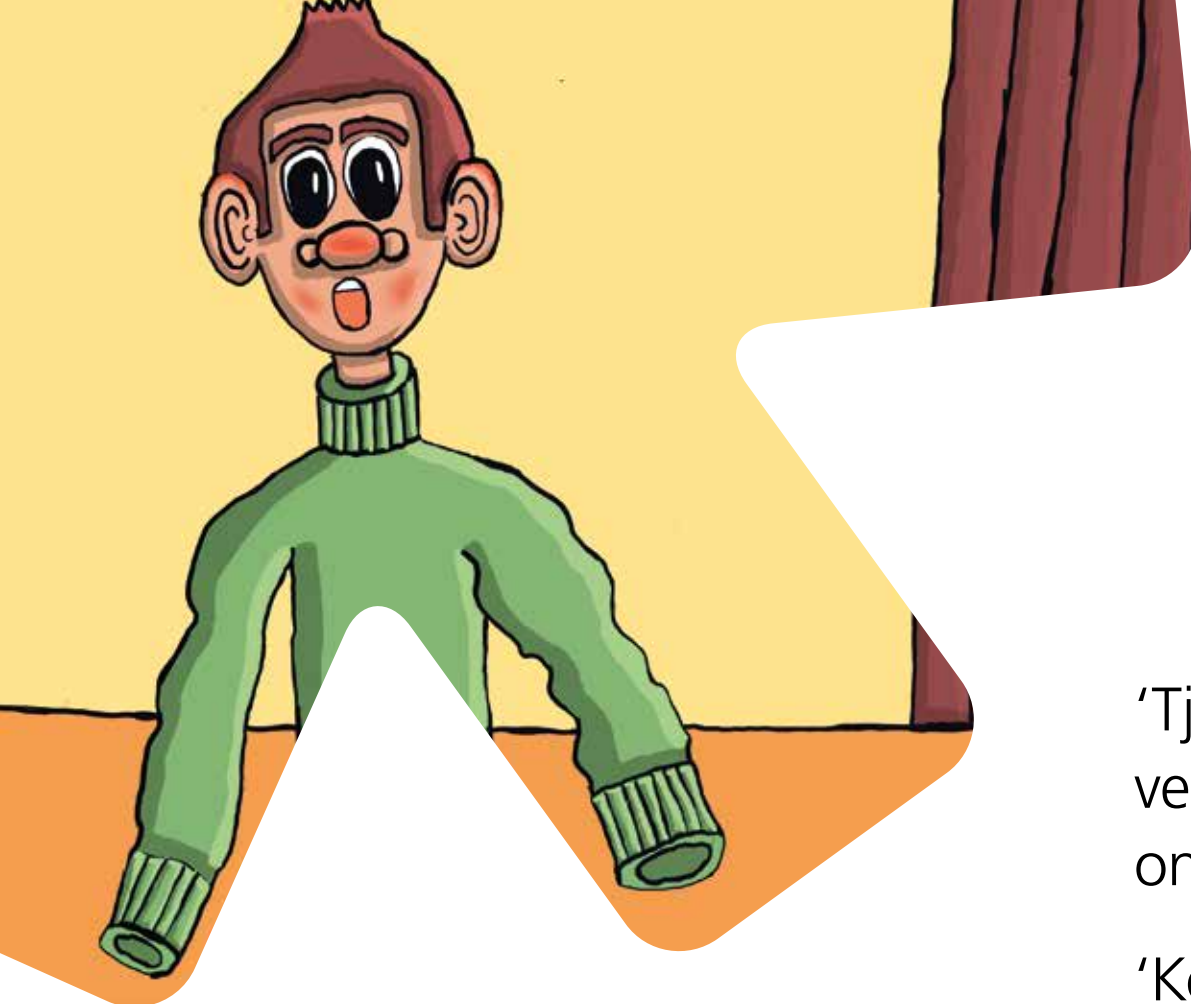
Ondertussen is ook mamsie wakker geworden. 'Kom Leon, we gaan op ontdekkingsstocht in ons huis. We kijken wat er nog werkt en wat niet', zegt ze. Op ontdekking gaan, daar is Leon altijd voor te vinden!

Ze speuren en zoeken, maar nergens branden de lampen, de radio en tv werken niet, en zelfs de deurbel doet het niet. Werkt alles dan op elektriciteit? En brrr, wat is het koud. Leon krijgt er kippenvel van. De haartjes op zijn armen gaan er helemaal van overeind staan.

ACTIE!

We gaan zoals Leon op ontdekkingsstocht! We speuren naar wat er in onze klas (en school) op elektriciteit werkt.

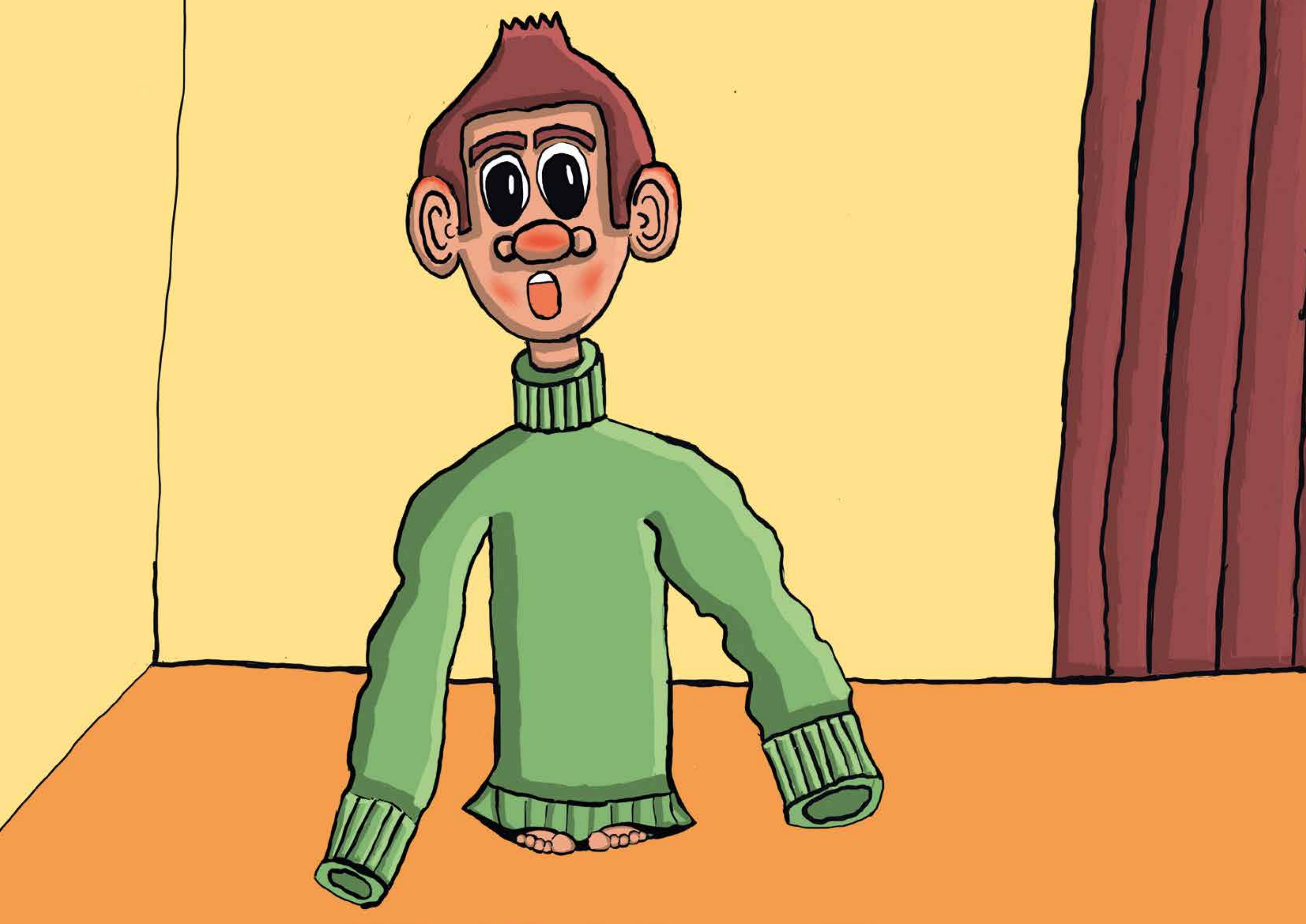

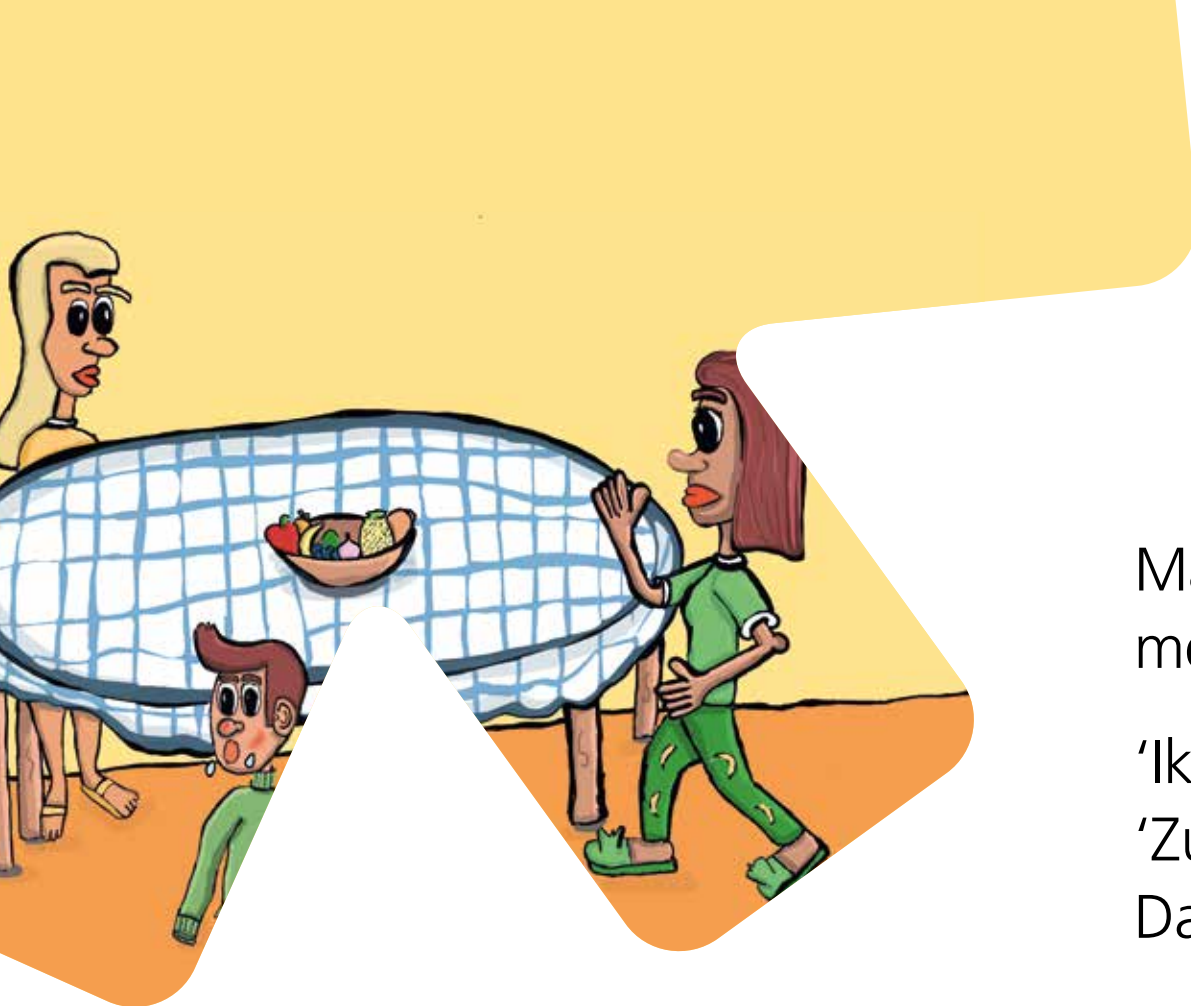
‘Tja’, zegt mamsie. ‘Zonder elektriciteit werkt ook de verwarming niet. En zonder verwarming wordt het fris in ons huisje.’

‘Kom’, zegt mama, en ze helpt Leon in haar dikke trui. Die is natuurlijk veel te groot en een beetje grappig, maar wel lekker warm. Leon gaat er helemaal van gloeien.

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Wat vind jij van een dikke trui?
Wanneer doe je die aan?
- › Hoe komt het dat je het warm krijgt
van een dikke trui?
- › Van welk materiaal wordt een trui
gemaakt, denk je? Wie maakt die dan?

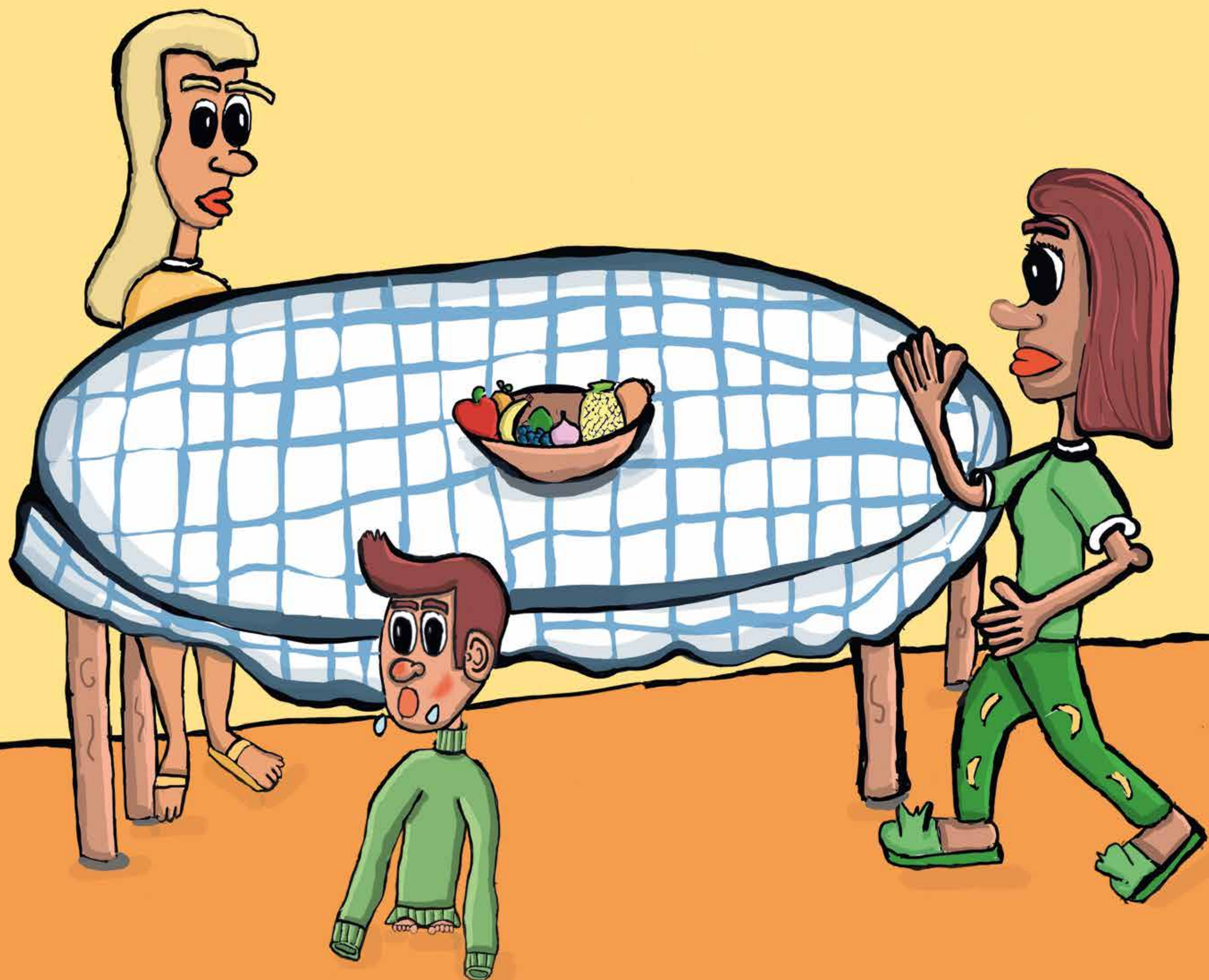
Maar al gauw is zelfs de trui van mama niet warm genoeg meer, en krijgt Leon het terug koud.

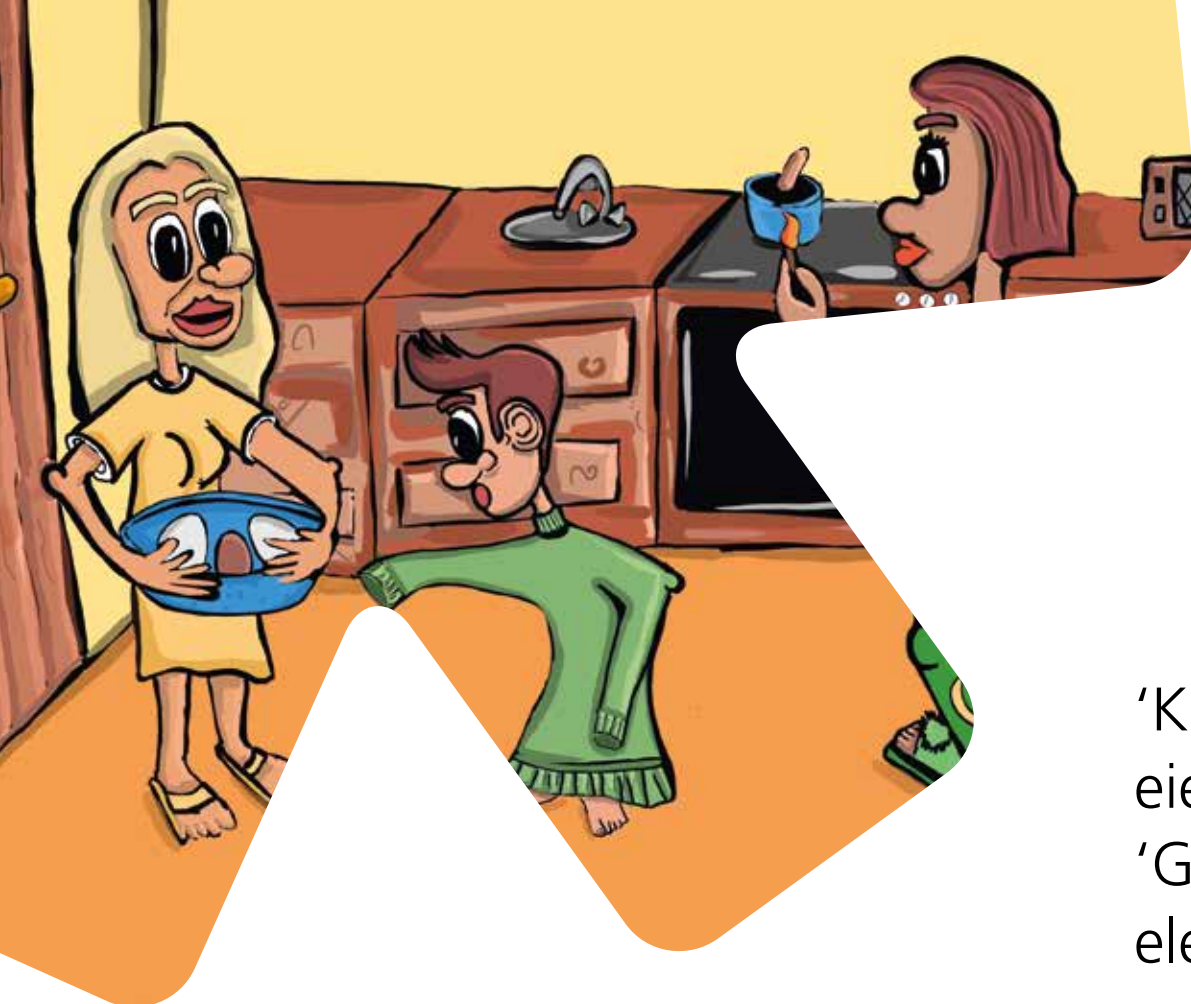
‘Ik weet wat!’ zegt mamsie. Mamsie heeft altijd goede ideeën. ‘Zullen we snel ter plaatse trappelen of rond de tafel lopen? Dan krijgen we het meteen warm.’

Dat doen ze. Na enkele minuten krijgt Leon het wel heel erg warm. Het zweet staat op zijn voorhoofd. Bovendien krijgt hij van al dat lopen grote honger. Zijn energie raakt stilaan op.

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Op welke manier kan Leon zich nog verwarmen? (bv. onder een dekentje kruipen, knuffelen, ...)
- › Wie heeft ook al eens gezweet? Hoe kwam dat? Hoe voelde dat?
- › Waarom zweten we?
Om het lichaam af te koelen.
- › Wat wordt bedoeld met ‘Leon zijn energie raakt op’?

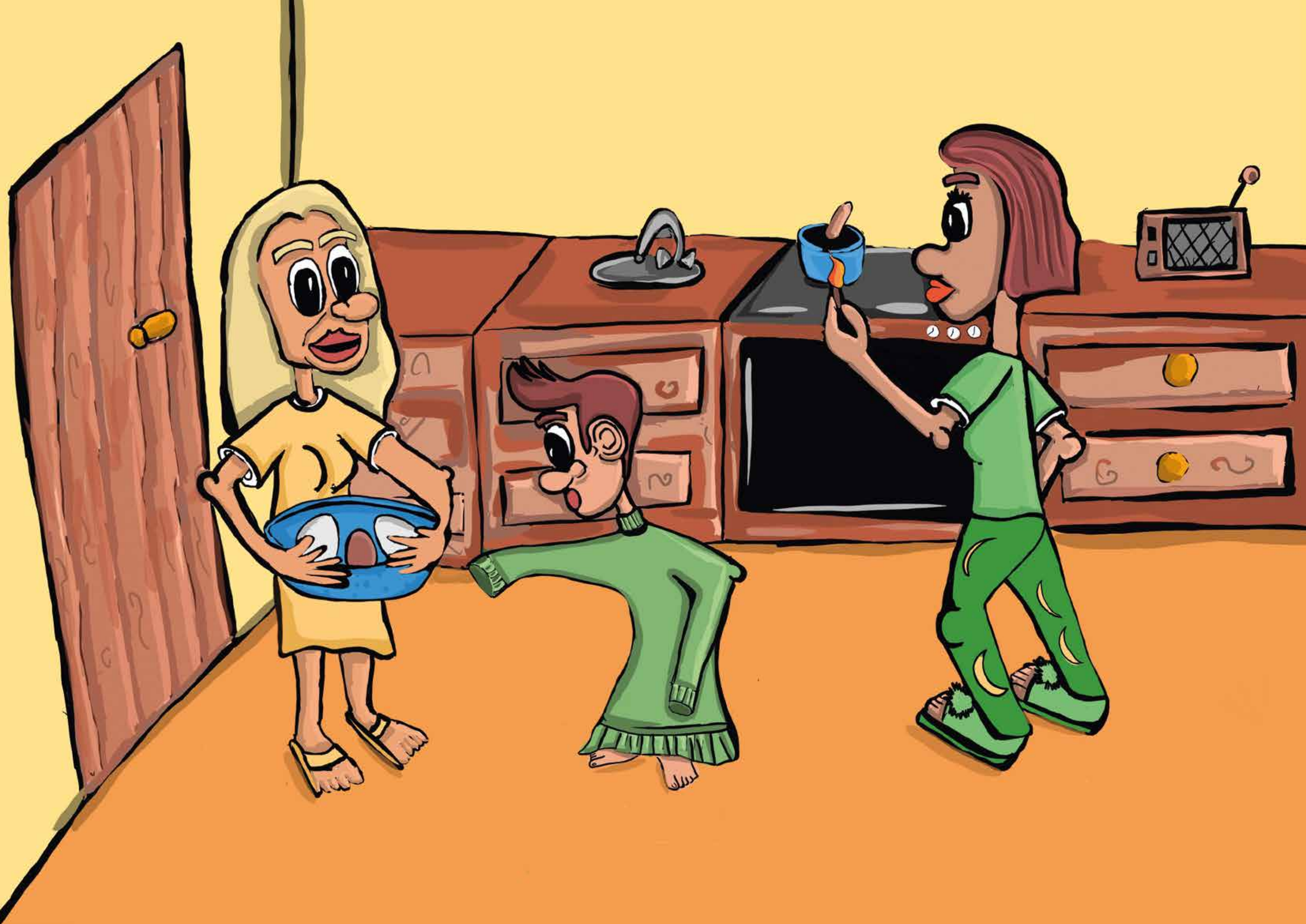
‘Kijk eens!’ zegt mama, en ze goochelt drie prachtige eieren achter haar rug vandaan. Eén bruin en twee witte. ‘Gelukkig werken Mie en Moe, onze kippen, niet op elektriciteit,’ lacht ze.

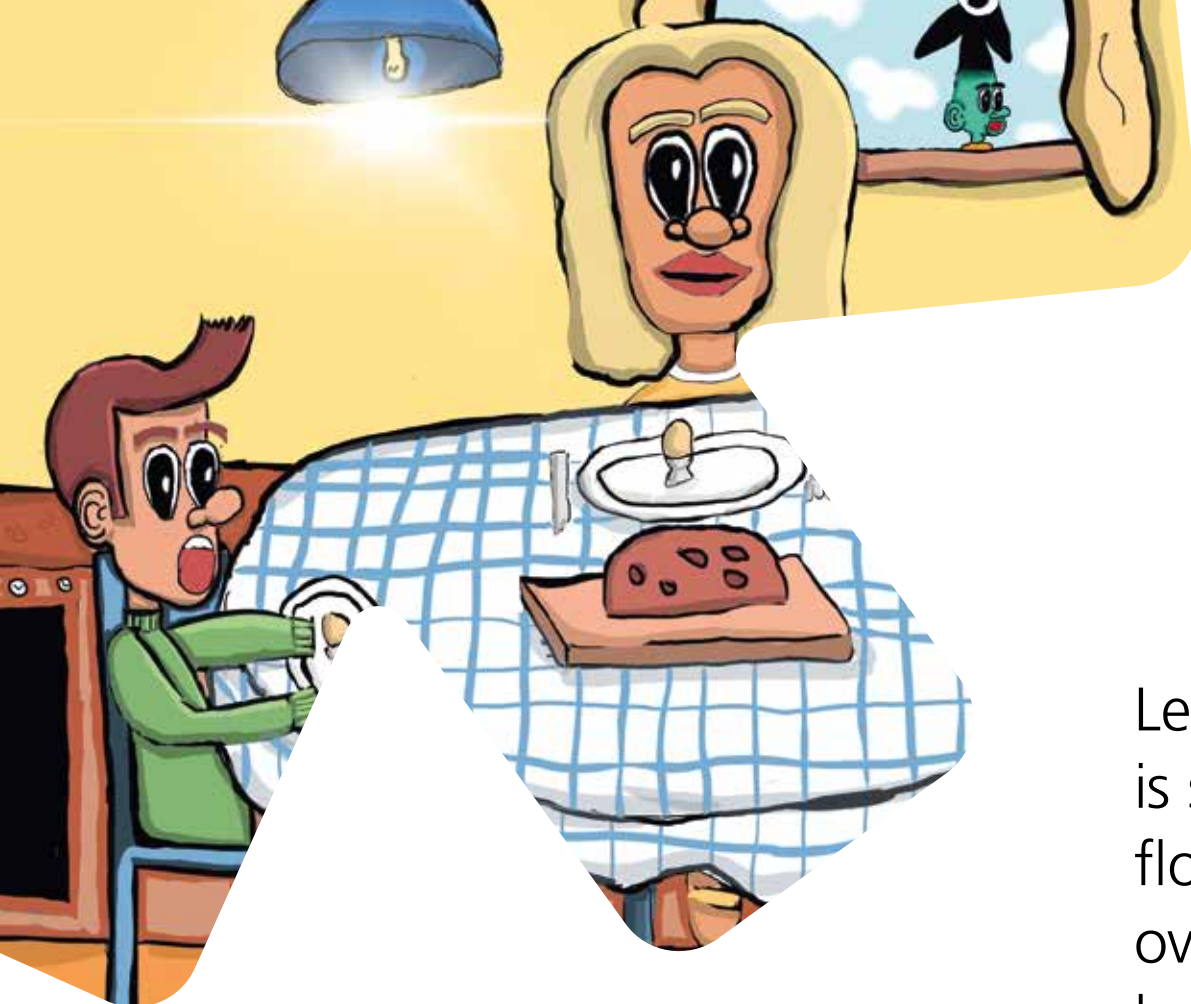
‘Maar mama,’ zegt Leon, ‘zonder Reus Gommaar lukt het toch niet om de eitjes te koken?’ ‘Gelukkig werkt ons kookvuur op gas,’ lacht mamsie. Ze strijkt een dikke lucifer aan en steekt het gasvuur aan.

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

- › Als kippen niet op elektriciteit werken, waar halen ze dan hun energie vandaan om te scharrelen en eitjes te leggen?
- › Waar komt het gas uit het gasvuur vandaan?

Uit Terra, de aarde (= fossiele brandstof)

Leon geniet van zijn ontbijt. Dat eitje smaakt! Zijn honger is snel gestild, en Leon voelt zijn energie terugkomen. Plots floept de lamp in de keuken aan. En ook de cijfertjes op de oven komen weer tevoorschijn. Leon kijkt naar buiten. En ja hoor, Reus Gommaar zijn wieken draaien ook weer.

Er is terug elektriciteit! 'Ik zal maar gauw de lamp in de keuken uitdoen', zegt mamsie. 'Want er is licht genoeg van de zonnestraaltjes, en aan verspilling doen we niet mee.' Daar kunnen mama en Leon haar alleen maar gelijk in geven.

MOGELIJKE SLEUTELVRAGEN

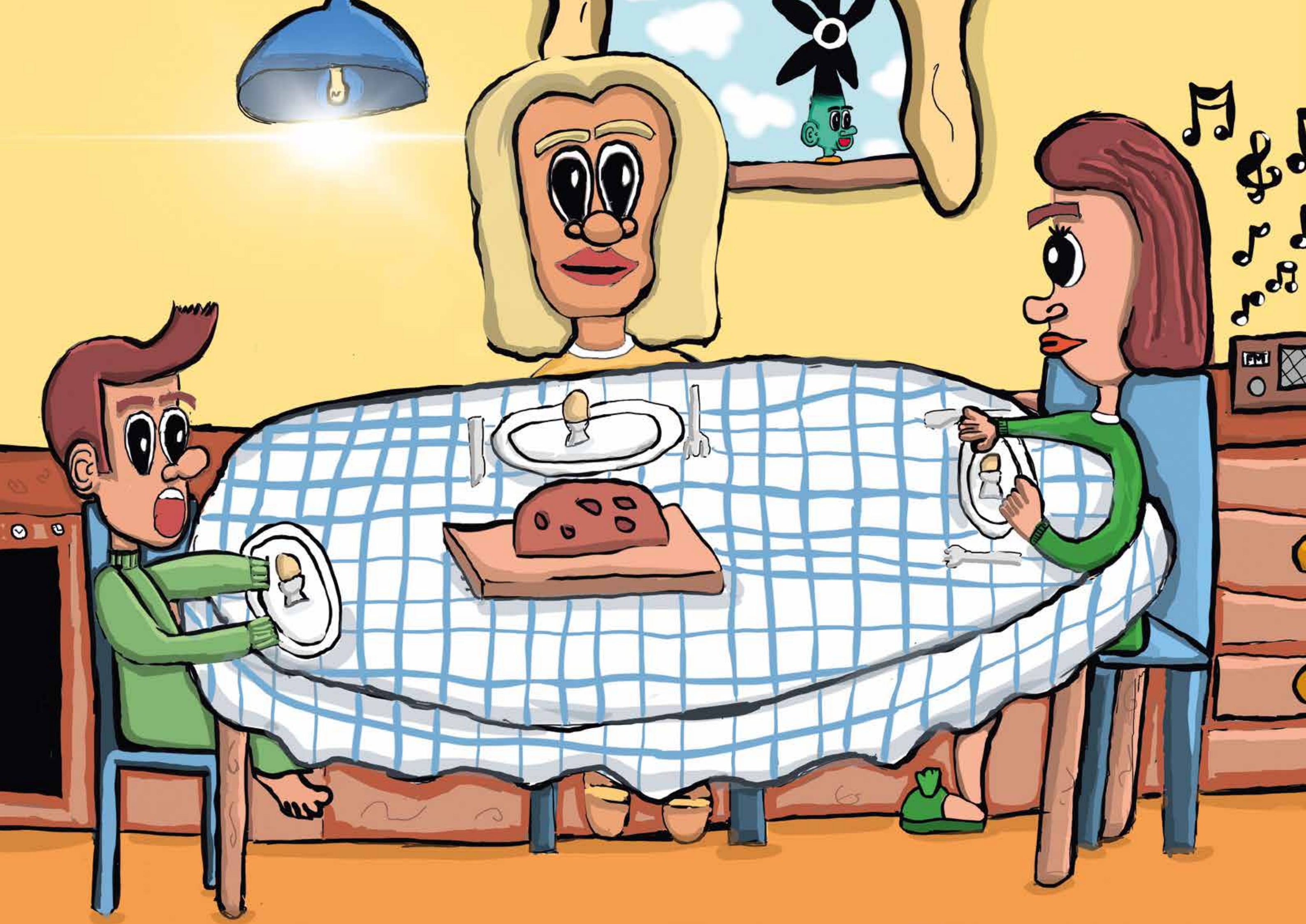
- › Wie lust er ook graag eitjes? Bruine of witte? Smaken die verschillend of hetzelfde?
- › Wat vind je ervan dat mamsie de lamp uitdoet om geen elektriciteit te verspillen? Waarom vind je dat?
- › Verspillen we ook wel eens energie? Is dat goed of willen we dat liever anders? Hoe dan?

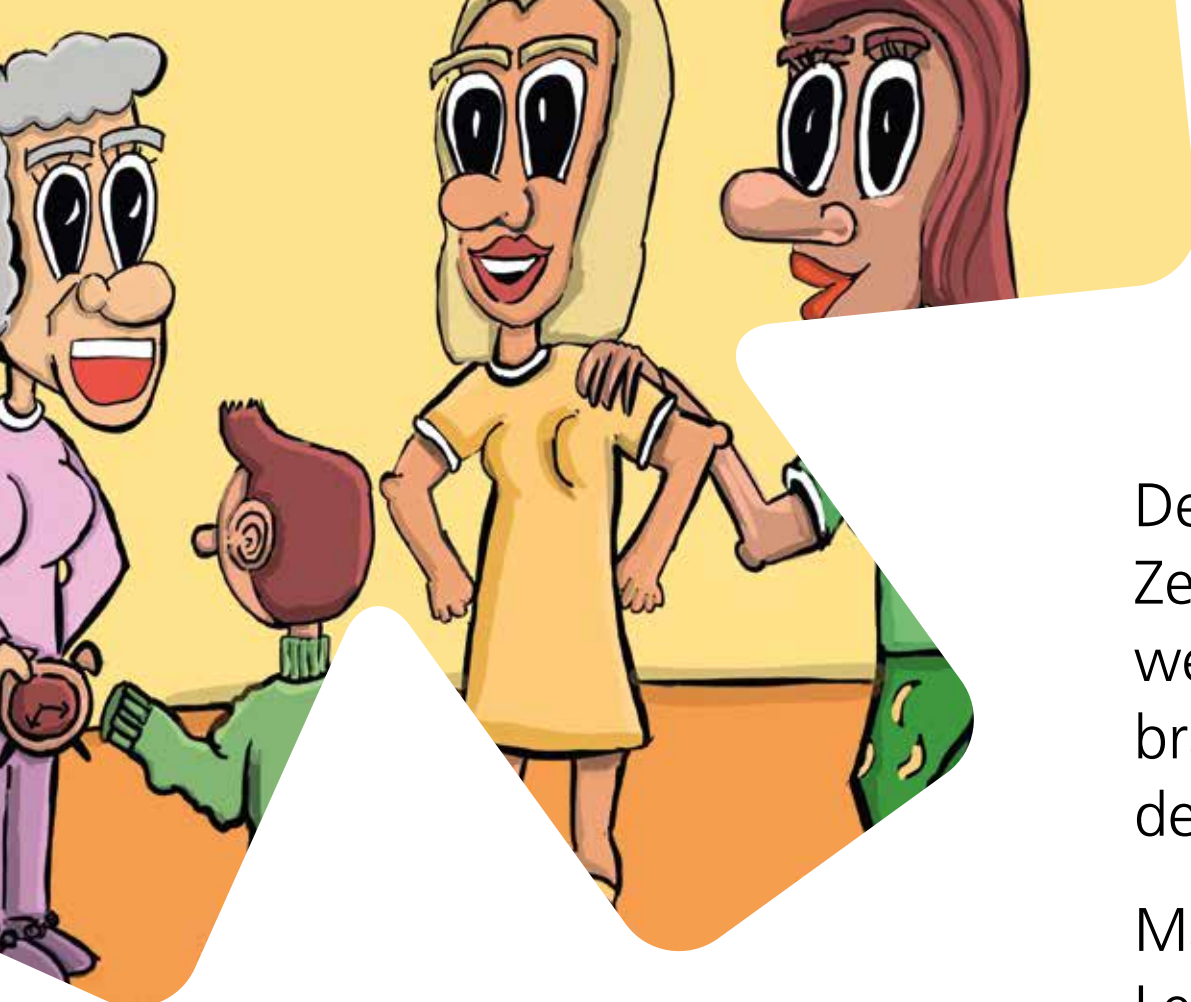
ACTIE!

We maken een plan om samen minder energie te verspillen. We kijken wat beter kan in de klas (en de school). Energiekapiteintjes kijken er (met een beurtrol) op toe dat er geen lampen branden als het niet nodig is, de deuren dicht zijn, elektrische apparaten niet onnodig lang aanstaan, ...

TIP:

De energiekapiteintjes kunnen uiteraard ook een andere naam krijgen. De naamgeving gebeurt best vanuit de kinderen. Dit verhoogt de betrokkenheid bij de actie.

De deurbel gaat. Leon holt naar de deur. Oma komt op bezoek. Ze hoorde over de elektriciteitspanne en is benieuwd of alles nu weer werkt. Fier gidst Leon haar door alle kamers. Alle lampen branden terug, uit de radio komt muziek, en ook de cijfertjes op de oven en de wekkers doen het.

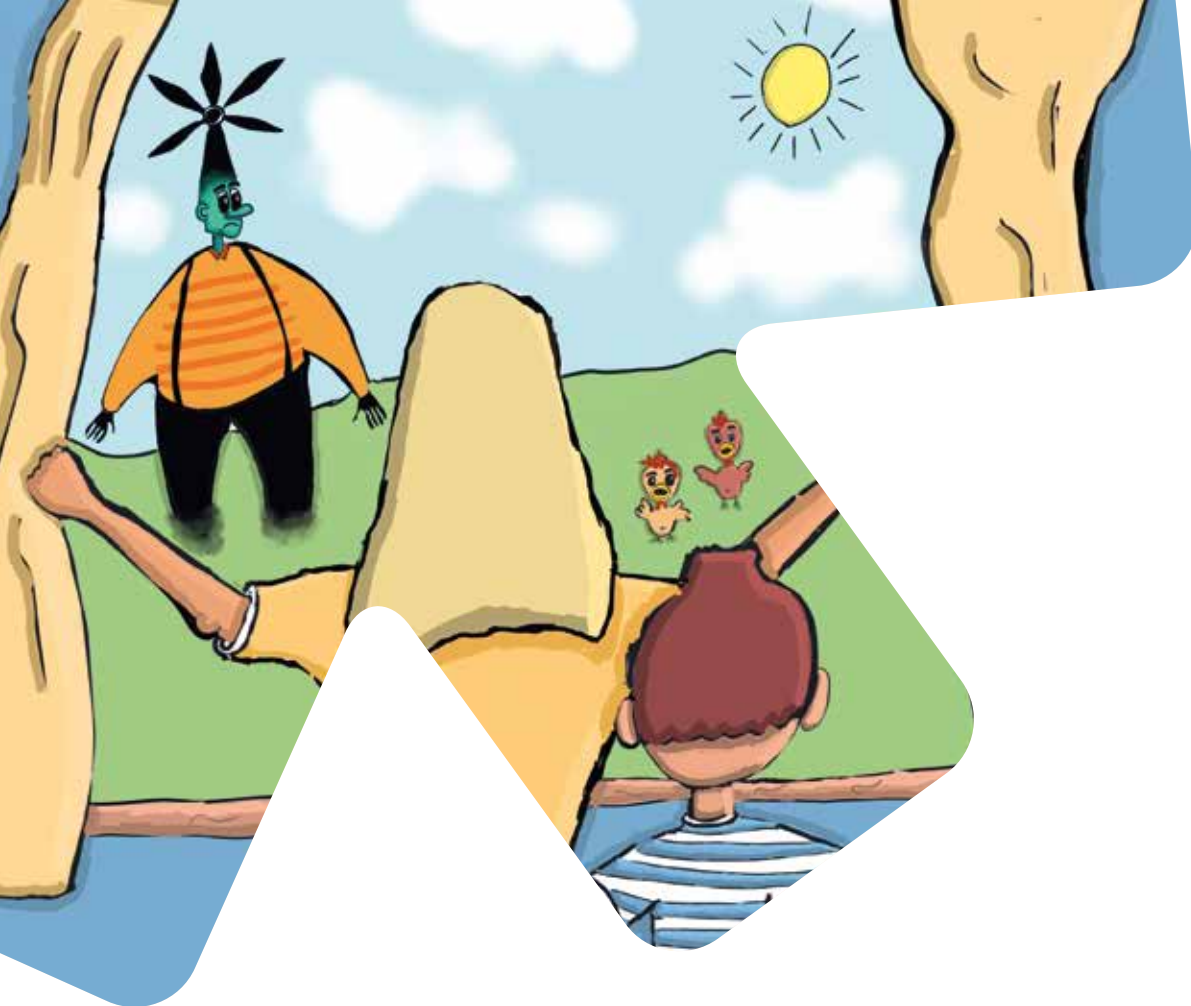
Maar toch is oma er niet gerust in. Als verrassing heeft ze voor Leon haar oude wekker van de zolder gehaald. 'Die heeft geen elektriciteit nodig,' zegt ze. 'Want je weet maar nooit. En dan kan jij die slaapkoppen van een mama en mamsie op tijd wakker maken.' En dat vindt iedereen een schitterend idee.

GOUDEN TIP

Koop (voorafgaand aan het voorlezen van het verhaal) een opwindbare wekker in de kringwinkel. Vergelijk deze met een elektrische, smartphone, ...

Wat zijn de verschillen? Voordelen? Nadelen? Je kan de wekker in de klas gebruiken om bv. bepaalde activiteiten (speeltijd, ...) aan te kondigen.

LEON

- › **DOELGROEP:** 2de kleuters – 1ste leerjaar
- › **VERHAAL:** Herwig Kevelaerts
- › **ILLUSTRATIES:** Pieter Swinnen

Dit verhaal werd getekend door Pieter Swinnen. Pieter werkt en tekent twee dagen per week in den Ateljee. Den Ateljee biedt zinvolle dagbesteding aan personen met een handicap en bevordert daarmee hun sociale integratie en persoonlijk welzijn.